

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ GRUPĖ

ŠEIMYNOS VEIKLOS ANALIZĖ

2023 m. lapkričio 23 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija), atlikusi apklausą apie šeimynų veiklą, teikia apibendrintus rezultatus.

Ministerijos turimais duomenimis, 2023 m. spalio mėn. Lietuvoje buvo globojami (rūpinami) 6,4 tūkst. vaikų, iš jų 260 – globojami (rūpinami) šeimynų. Nuo 2014 m. Lietuvoje yra vykdoma institucinės globos pertvarka (toliau – Pertvarka), kurios pagrindinis tikslas – pereiti nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų likusiems be tėvų globos vaikams, užtikrinant, jog kiekvienam likusiam be tėvų globos vaikui būtų sudaryta galimybė augti saugioje ir jo raidai palankioje biologinėje aplinkoje, jos nesant – įtėvių, globėjų šeimoje. Atsižvelgiant į pagrindinį Pertvarkos tikslą bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 3.252 straipsnio 2 dalimi, vaiko globa (rūpyba) pirmiausia turi būti užtikrinama šeimoje, jei tokios galimybės nėra, tuomet šeimynoje, globos centre ir galiausiai vaikų globos institucijoje.

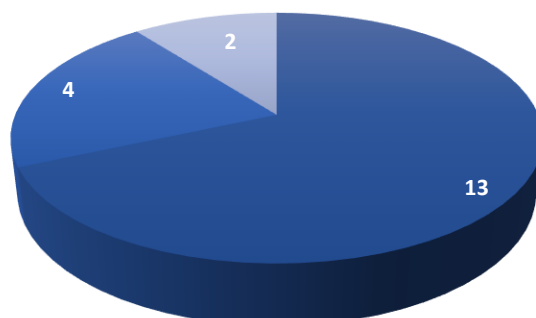
Kadangi vienas iš pagrindinių Pertvarkos tikslų yra siekis kuo daugiau vaikų apgyvendinti šeimai artimoje aplinkoje, nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos šeimynų įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimai, kurie yra svarbūs plėtojant vieną iš alternatyvių institucinei vaiko globai (rūpybai) formų – vaiko globa (rūpyba) šeimynoje, siekiant skatinti kurtis kuo daugiau šeimynų, kurios sukurtų globojamiems (rūpinamiems) vaikams gyvenimo sąlygas artimas šeimos aplinkai.

Ministerijos turimais duomenimis, 2023 m. spalio mėnesį veiklą vykdo 52 šeimynos, apklausą užpildė 20 iš jų, kurios ir toliau ketina vykdyti veiklą.

Lietuvos Respublikos šeimynų įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 1 dalis numato, jog bendras savų vaikų, šeimynoje globojamų (rūpinamų) ir prižiūrimų vaikų skaičius – ne daugiau kaip 8, išskyrus atvejus, kai vaikų gali būti daugiau, jeigu neišskiriami broliai ir seserys, arba mažiau, jeigu globojamas (rūpinamas) ar prižiūrimas laikinai apgyvendintas vaikas su negalia. Apibendrinus apklausos rezultatus, tik 3 šeimynos globoja daugiau nei 8 vaikus, siekiant neišskirti brolių ir sesių, likusios – pagal Įstatyme numatytas ribas.

Skatinant šeimynų steigimąsi, nuo 2023 m. liepos 1 d. padidintas šeimynos dalyvio išlaikymo pajamų, finansuojamų iš savivaldybės biudžeto lėšų, dydis. Apibendrinus apklausos rezultatus, 14 šeimynų dalyvio išlaikymo pajamos skiriamos pagal Įstatymą, 4 šeimynoms skiriamas šiek tiek didesnis dalyvio išlaikymo pajamų nei numatyta Įstatyme, 2 šeimynos atsakymo nepateikė.

Dalyvio išlaikymo pajamų dydis

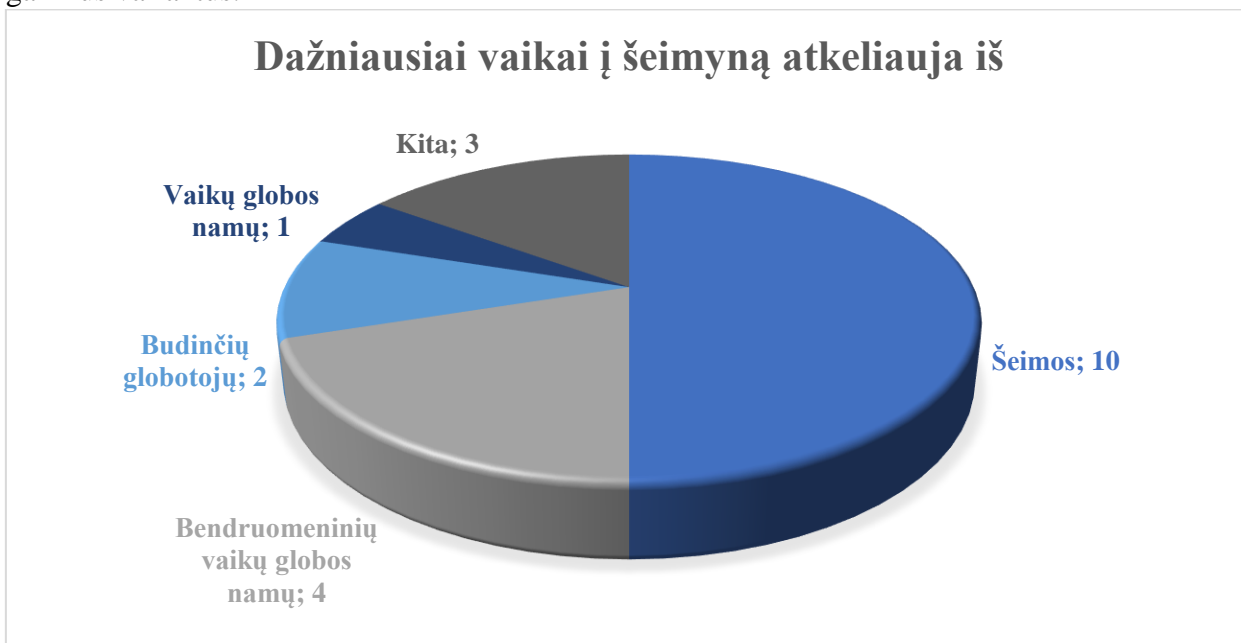

■ Pagal Įstatymą ■ Didesnis nei numatyta Įstatyme ■ Informacija nepateikta

Be dalyvio išlaikymo pajamų dydžio didinimo, siekiant skatinti steigti šeimynas, Įstatyme numatyta, kad šeimynai globojant (rūpinantis) daugiau nei 6 vaikais, šeimynoje gali būti 3 dalyviai. Pagal apklausos rezultatus, 10 iš 20 užpildžiusių apklausą šeimynų globoja (rūpinasi) 7 ir daugiau vaikų, iš jų 5 šeimynos didinti dalyvių skaičių iki trijų nenori, 3 – nepateikė atsakymo, viena šeimyna svarsto didinti dalyvių skaičių, viena šeimyna pasinaudojo Įstatymo pakeitimu ir įregistravo trečią šeimynos dalyvį.

Pagal Šeimynų nuostatų 15 punktą, pasikeitus šeimynoje globojamų (rūpinamų) ar laikinai apgyvendintų vaikų skaičiui ar šeimynos dalyvių skaičiui, šeimynos dalyvis pagal šeimynos įstatuose nustatytą kompetenciją gali pateikti savivaldybės, kurioje įsteigta šeimyna ir (ar) kurios teritorijoje nustatyti likę be tėvų globos vaikai apgyvendinami šeimynoje, administracijai rašytinį prašymą dėl papildomos finansinės ir materialinės paramos šeimynai skyrimo. Apklausus šeimynas, 13 pažymėjo, jog savivaldybė dažniausiai skiria finansinę paramą už kiekvieną globojamą vaiką, taip pat ir būsto remontui, kurios dydis varijuoja kas metus. Be minėtų paramų, savivaldybių administracijos skiria paramą komunalinėms išlaidoms bei vienkartinę paramą vaikų kambario įrengimui. Vis tik 7 šeimynos atsakė, jog savivaldybės administracija neskiria papildomos finansinės paramos dėl lėšų trūkumo.

Apibendrinus šeimynų atsakymus apie tai, iš kur vaikai atkeliauja į šeimynas, 10 šeimynų pažymėjo, jog iš šeimos, 4 atsakė, kad iš bendruomeninių vaikų globos namų, 2 šeimynos nurodė, jog iš budinčių globotojų, 1 šeimyna atsakė, jog iš vaikų globos namų, o 3 šeimynos nurodė kitus galimus variantus.

Apklausoje metu šeimynos nurodė savivaldybes, kuriose vykdo veiklą, ir savivaldybes, iš kurių vaikai atkeliauja į šeimynas. Iš 20 apklausą užpildžiusių šeimynų, 8 šeimynos globoja (rūpinasi) ir kitų savivaldybių vaikais, 6 iš 8 šeimynų globoja (rūpinasi) kitų apskričių vaikais. Pagal Įstatymą, šeimynos gali globoti (rūpintis) ir kitos savivaldybės vaikus, jei yra pasirašytas savivaldybių merų ar jų įgaliotų savivaldybės administracijos direktorių tarpusavio sutarimas, tačiau norint užtikrinti geriausius vaiko interesus ir atsižvelgti į sklandesnę vaiko integraciją visuomenėje, rekomenduojama vaiko globą (rūpybą) užtikrinti toje savivaldybėje, kurioje vaikas yra sukūręs socialinį tinklą.

Išanalizavus apklausų rezultatus, darytina išvada, kad ne visos apklausą užpildžiusios šeimynos pasinaudojo Įstatymo numatytais skatinimo priemonėmis, siekiant palengvinti šeimynos veiklą,

pavyzdžiui, globojant (rūpinantis) daugiau nei 6 vaikus, įregistruoti trečią šeimynos dalyvį. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, jog ne visos savivaldybės skatina šeimynų steigimąsi, atsižvelgiant į tai, jog ne visos užtikrina papildomą paramą šeimynoms arba moka minimalų dalyvio išlaikymo pajamų dydį nurodytą Įstatyme.